

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. I. Raptus, violenta traductio honestæ mulieris de uno loco ad alium causâ explendæ libidinis, olim subjectus erat pœnis mortis, & amissionis bonorum. Item excommunicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

S E C T I O I X.

D E

I M P E D I M E N T O R A P T U S.

1.
Decr. Tri-
dentini de
raptoribus.

Lacet auspiciari hanc Sectionem à verbis Concilij Tridentini Sess. 24. de refor. Matr. c. 6. Decernit 8. Synodus, inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere Matrimonium. Quod si rapta a raptove separata, & in loco tuto & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat; & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi, consilium, auxilium & favorem prabentes, sint ipso jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumq; dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, sive eam uxorem duxerit, sive non duxerit, deconter arbitrio judicis dotare. Hæc Trident.

Quæ ut melius intelligantur, necessario præmitti debet, quid raptus sit, & quæ poenæ jure Civili aut Canonico antiquo statutz fuerint, per raptotes incurrendæ. Erat igitur.

C O N C L U S I O I.

Raptus, violenta traductio honestæ mulieris de uno loco ad alium, causâ explendæ libidinis, olim subjectus erat poenis mortis, & amissionis bonorum. Item excommunicationis.

2.
Ad raptum
requiritur
violentia.

Quod ad raptum requiratur violentia seu vis, patet ex l. 3. ff. de Incendio, ruinâ &c. §. sequentis tenoris: Aliud esse autem rapi, aliud amoveri, palam est: siquidem amoveri aliquid etiam sine vi possit: rapi autem sine vi non potest.

Et Institut. de Publicis judicijs, §. 9. ita lego: Sin autem per vim raptus virginis vel vidua, vel sanctimonialis vel alterius fuerit perpetratus; tunc & raptotes, & ii, qui opem huic flagitio dederunt, capite puniuntur, secundum nostra constitutionis definitionem, ex quâ hoc apertius possibile est scire.

3.
Constitutio
civilis de
Raptoribus.

Rogas, quæ sit illa constitutio? Respondeo: l. unica Cod. de Raptu virginum &c. quæ sic incipit: Raptotes virginum honestarum vel ingenuarum, sive jam desponsata fuerint, sive non, vel quarumlibet viduarum fæminarum, licet libertina, vel serva aliena sint, pessima criminum peccantes, capitis supplicio plectendos de-

cernimus: & maxime, si Deo fuerint virginet, vel vidua dedicata, quod non solum ad injuriam hominum, sed etiam ad ipsius omnipotentis Dei irreverentiam committitur: maxime cum virginitas, vel castitas corrupta, restitui non possit. Et merito mortis damnantur supplicio, cum nec ab homicidij crimine hujusmodi raptotes sint vacui.

Ne igitur sine vindicta talis crescat insania, sancimus per hanc generalem constitutionem, ut hi qui hujusmodi crimen commiserint, & qui eis auxilium invasionis tempore prabuerint, ubi inventi fuerint in ipsa rapina, & adhuc flagranti crimine comprehensz, & a parentibus virginum vel ingenuarum, vel viduarum, vel quarumlibet fæminarum, aut earum consanguineis, aut a tutoribus vel curatoribus, vel patronis, vel dominis convicti, interficiantur.

Qua multo magis contra eos obtinere sancimus, qui nuptias mulieres ausi sunt rapere; quia duplici tenentur crimine, tam adulterij scilicet, quam rapina, & oportet acerbius adulterij crimen ex hac adjunctione puniri. Quibus connumeramus etiam eum, qui saltem sponfam suam per vim rapere ausus fuerit.

Ecce prima poena, jure Civili statuta raptoribus, scilicet mortis; si tamen fæminæ, quæ rapiuntur fuerint honestæ, ut notat Gloss. ibi verb. Virginum honestarum, dicens: Secus est in meretrice, ut sup. ad Legem Iuliam de adulterijs, l. Quæ adulterium: & determinat hæc dictio, Honestarum, etiam sequentia. Ita ut in quocumque casu, & in quacumque muliere intelligatur, dummodò sit honesta. Hinc l. 40. ff. de Furtis, dicitur: Verum est, si meretricem alienam ancillam rapuerit quis, non esse furtum.

Quod temperandum est primò (inquit Sanchez lib. 7. disp. 12. n. 23.) nisi vitæ antea & poenitentia ducta meretrix illa, vitam honestam agere ceepisset: ita ut non sufficiat poenitentia illa absque honestæ vitæ inceptione. Secundò: nisi meretrix illa esset conjugata. Quia tunc marito irrogaret injuriam raptor illius meretricis, ac subinde jure optimo raptoris poenis obnoxius esset. Quod intellige nisi maritus esset leno. Tunc enim etiam respectu ipsius cessaret injuria. Ita Sanchez cum Alijs, quos

Verum enimvero cum poena mortis sit gravissima, & hæc dictio: Honestarum, secundum Glossam sup. determinet etiam sequentia, ac proinde etiam mulieres nuptas, non video, quare non possit probabiliter dici, non esse raptum, de quo ibi agitur, quàmvis meretrix nupta sit, & maritus ejus non sit leno, sed vir honestus. Quip-

pe leges penales non sunt extendendæ ultra proprietatem verborum, sed potius intrâ eam restringendæ.

Qua dicitur hic meretrix.

An verò dicatur meretrix, seu inhonestâ mulier, quæ semel sui corporis copiam fecit, ita ut non sit locus poenis raptûs? Consulendi sunt (inquit Sanchez sup.) Decianus tract. criminali lib. 8. c. 7. n. 12. & Vela de poenis delictorum c. 29. corollar. 4. Consulere illos non potui defectu librorum. Interim dico, sicut dixi alibi, agens de causâ exheredationis filæ meretricis, non vocari meretricem, quæ semel tantum aut bis copiam sui corporis facit, idque furtim.

6. Quid si rapta fuerit ancilla.

Sed quid, si mulier rapta non fuerit ingenua, sed ancilla vel libertina? Consultanda d. lex unguæ ait: *Et si quidem ancilla vel libertina sunt, quæ raptam passa sunt, raptores tantummodo supradictâ poenâ (môrtis) plectentur: substantijs eorum nullam diminutionem passuris. Sin autem in ingenuam personam tale facinus perpetratur, etiam omnes res mobiles, seu etiam immobiles, & se-moventes, tam raptorum, quam eorum sodalium, comitum vel sequentium, qui eis auxilium præbuerint, ad dominium raptarum mulierum liberarum transferantur, providentiâ iudicum, & curâ parentum earum, vel maritorum, vel tutorum seu curatorum.*

Secunda poena, amissio bonorum, si fuerit ingenua.

Et si non nupta mulieres alij cœlibet, præter raptorem, legitime conjungentur, in dotem mulierum liberarum easdem res, vel quantas ex his voluerint procedere, sive maritum nolentes accipere, in sua pudicitia manere voluerint, pleno dominio eis sancimus applicari, nemine iudice, vel aliâ quâcumque causâ hoc audente contemnere. Atque hæc est secunda poena eorum, qui rapiunt feminas honestas & ingenuas, scilicet amissio omnium bonorum.

7. Tertia poena prohibicio Matr. inter raptam & raptorem.

Sequitur tertiâ, his verbis ibidem expressa: *Nec sit facultas raptae virgini, vel vidua, vel cœlibet mulieri raptorem suum sibi maritum exposcere, sed cui parentes voluerint (excepto raptore) eam legitimo copulent Matrimonio: quoniam nullo modo, nullog, tempore datur à nostra Serenitate licentia eis consentire, qui hostili more in nostra Republica Matrimonia student sibi conjungere. Oportet etenim, ut quicumque uxorem ducere voluerit, sive ingenuam, sive libertinam, secundum nostras leges & antiquâ consuetudinem, parentes, vel alios, quos decet petat, ut cum eorum voluntate fiat legitimum conjugium. Igitur jure civili si non invalidum, saltem illicitum erat conjugium inter raptorem & raptam, estò ipsa amplius non foret in potestate raptoris.*

8. Eadem statuitur jure Canonico.

Sed & reperiuntur Canones idem statuentes; puta can. 10. Synodi Regiaticinæ sub Leone IV. *Qua verò vel vidua, vel adhuc sponsa non fuerint, & absque ipsarum, & parentum voluntate rapiuntur, nihilominus vel parentibus, vel propinquis restituantur, & alij, si voluerint, nubant, nam ipsarum, à quibus raptae sunt, legitima demum uxores nullatenus esse possunt. Idem statuit Concil. Cabilonenfè, ut refertur cap. de Puellis, 36. q. 2. ibi: *Vi, juxta Canonice auctoritatem ad conjugia legitima raptas sibi jure vendicare nullatenus possunt.**

Præterea, cap. fin. ead. q. ex Concilio Aquigranensi dicitur: *Placuit, ut hi, qui rapiunt feminas, vel furantur, aut seducunt, eas nullatenus habeant uxores. Et Concil. Meldense cap. 66. in fine ait: Raptores sine spe conjugij perpetuo mancant.*

Verum (inquit Pontius lib. 7. cap. 69. n. 4.) ea quæ his Canonibus statuta sunt, privata quædam leges fuerunt ab his, apud quos celebrabantur Concilia, servatæ, cum penes ipsos ea potestas tunc esset constituendi impedimenta.

Putat hic Auctor ibidem n. 3. à primis Ecclesæ temporibus, usque ad Trid. raptum non aliâ ratione fuisse impedimentum Ecclesiasticum, nisi quatenus vel quamdiu consensus raptae deerat. Cùmque consensus jure naturali ad Matrimonium requiratur, exinde efficitur, non aliâ ratione diremissè Matrimonium, nisi quia vis illata, ac consensus coactus dirimit Matrimonium: atque adeo jure naturali dirempta Matrimonia per raptum: si enim puella etiam in potestate raptoris consistens, & quandocumque, consentiret, tenebat Matrimonium. Hæc ille.

Quæ non libet ulterius examinare; quia tametsi à principio Ecclesæ raptus fuisset impedimentum, sive prohibens, sive etiam dirimens, constat saltem tempore Innocentij III. hoc impedimentum sublatum fuisse, & correctum jus civile, sup. adductum: nam Episcopo Saronen. rescribit in hæc verba (& habentur cap. fin. de Raptoribus) *Accedens ad Apostolicam Sedem. Et infra: Rapta puella legitime contrahet cum raptore, si prior dissensio transeat postmodum in consensum, & quod antè displicuit, tandem incipiat complacere: dummodo ad contrahendum legitima sint persona.*

Ubi Gloss. verb. *Cum raptore*, inquit: *Secundum antiquos Canones, & secundum leges non poterat raptor contrahere cum rapta, 36. q. 2. De puellis, & c. Si autem, & cap. Placuit, & Cod. de Raptu virginum. l. un. §. Sin autem. Hodie secus, ut hic, & 36. q. 2. Denique, & cap. Tria, Bern.*

Itaque d. l. unicam Cod. de Raptu virginum, de qua hic agimus, quoad hoc punctum correxit jus Canonicum. Nunquid etiam in eo, quod dicit: *Quibus connumeramus etiam eum, qui saltem sponsam suam per vim rapere ausus fuerit? Namque, secundum jus Canonicum, ibi solum raptus admittitur, ubi nil ante de nuptijs actum fuit.*

Constat ex cap. penult. de Raptoribus, ibi: *Respondemus, quod cum ibi raptus dicatur admitti, ubi nil ante de nuptijs agitur, iste raptor dici non debet, cum habuerit mulieris assensum, & serius ipsam desponsaverit, quam cognoverit, licet parentes reclamarent, à quibus eam dicitur rapuisse.*

Per quod (inquit Sanchez sup. disp. 12. n. 15.) corrigitur l. unica ad medium principij Cod. de Rapt. viſg. ibi: *Quibus connumeramus &c. Quam l. regia 3. tit. 20. p. 7. explicat de raptu sponsæ de futuro, ut bene advertit Greg. Lopez verb. *susposu*. At corrigitur per dictum cap. penult. quod raptum puniri non permittit, factum pro inéundo Matrimonio, quando præcelsère sponsalia de futuro. Et loqui eum textum,*

9. Quæritur raptus olim fuerit impedimentum, ex Pontio.

10. Dicitur jus civile tempore Innoc. 3. fuit correctum.

c. fin. de Raptoribus.

Quoad prohibicionem Matr. cum raptore.

c. penult. de Rapt.

11. An etiam quoad raptum propria sponsa? Affirmat Sanchez.

rum, etiam quando sola hæc sponsalia præcessere, constat, quòd dicat: *Vbi nil ante de nuptijs agitur*: quando etenim sponsalia præcedunt, jam verum est, aliquid de nuptijs actum esse.

Essique sententia Abbatis.

Atque ita docet Abbas ibi n. 1. dicens: Nota primò, quòd raptus propriè dicitur committi, ubi mulier rapitur causâ libidinis exercendæ; secus ubi causâ Matrimonij contrahendi; & hoc, ubi priùs præcessit tractatus de Matrimonio; & in hoc multùm iste textus est notabilis, & multùm iudicio meo iste textus deviat à l. unica Cod. de Raptu virg. nam ibi raptus dicitur committi, etiam cum sponsa de futuro, & hic textus apertè innuit oppositum. Hæc ille.

12. *Quid requiratur, ut sit locus peccati raptus juxta d. c. penult. Sanchez. Bossius.*

Aliqui volunt (inquit Sanchez sup.) ut non sit locus peccati raptus, juxta decisionem d. cap. penult. desiderari tres condiciones. Prima, ut puella abductioni consenserit: secunda, ut præcesserint sponsalia: tertia, ut Matrimonium subsecutum sit.

Sed bene Bossius Practica. tit. de Raptu mulieris n. 17. & Decianus tract. criminali lib. 8. cap. 13. n. 47. cum Alijs quos referunt, solas duas priores condiciones necessarias esse affirmant. Quòd textus cap. penult. solas eas exegerit, & dum de Matrimonio subsecuto mentionem fecit, id fuit ad eum finem, ut revocetur conjux à monasterio, quod post Matrimonij consummationem ingredi nequit.

Corneus.

Id tamen cum Corneo consil. 80. n. 7. & 8. volum. 2. afferendum est, nempe non sufficere, actum esse de nuptijs contrahendis, si non sit jam præstitus consensus de Matrimonio in eundo, ac is tractatus conclusus. Verba enim illa d. c. penult. *Vbi nil ante de nuptijs agitur*, sunt cum effectu accipienda: quòd ex tunc jam habeat aliquale jus raptor in raptam: nullum enim habet, dum sponsalia non sunt communi placito inita. Hucusque Sanchez.

13. *Objectio.*

Sed enim, dicit aliquis: si hæc omnia vera sint, cum jura iuribus sint concordanda, quantum possibile est, nec facilè correctio alicujus juris admittenda, ubi non est necessitas; quare admittimus, d. l. unicam correctam fuisse à d. cap. penult. cum facilè concordari possint? In primis dicendo, d. l. unicam per raptum sponsæ suæ intellexisse abductionem puellæ non consentientis; ut videtur indicare illa particula: *Per vim*, scilicet illatam ipsi sponsæ.

Quomodo possit intelligi l. unica.

Vel si hæc concordia non placet (quia §. 2. constituitur: *Vt huic pœna omnes subjaceant sive volentibus, sive nolentibus virginibus, sive alyis mulieribus tale facinus fuerit perpetratum*) intelligendo d. l. unicam de raptu propriæ sponsæ, causâ libidinis exercendæ, & non Matrimonij contrahendi.

Nam de tali raptu virginum, aliarumque mulierum loquitur d. lex, ut patet ex illis verbis: *Pessima criminum peccantes*; & istis: *Maximè cum virginitas & castitas corrupta restitui non possit*. At verò d. cap. penultimum apertè loquitur de abductione puellæ seu sponsæ consentientis, causâ Matrimonij contrahendi, quod etiam contractum fuerat, antequam eam cognoverat

atque ita dicta jura non erunt contraria, sed solummodò diversa.

Abbas sup. n. 4. expendens, quod ait Gloss. d. cap. penult. verb. *Dicatur admitti in sine: Raptus non est, ubi puella consentit*: sic inquit: Loquitur nimis generaliter. Unde intelligo Glossam, ut procedat, quando de nuptijs habitus fuit prævius aliquis tractatus, ita quòd fuit rapta pro Matrimonio contrahendo, & ita loquitur iste textus. Si autem nullus præcessisset contractus de nuptijs, quantumcumque puella consenserit raptui, si violentia inferatur parentibus, raptus committitur, ut in cap. *De Raptoribus*, 36. q. 1.

Et idem videtur, ubi parentes ignorabant, vel fortè non erant superstites: nam mulier non potest exponere se raptui, sicut alia delicta committere non potest, nec membra sua exponere, ut l. *Liber homo*, ff. ad legem Aquil. Cap. *Significavit*, de Corp. vitjatis. Item puella semper præsumitur extorta & decepta; unde ille consensus videtur extortus.

Conclude ergò: quòd ubi tractatus de nuptijs non præcessit, raptus, semper dicitur committi, sive puella consenserit, sive non, ut apertè vult textus in d. l. unicâ, & vide Glossam in Regula: *Scienti*, de Reg. juris lib. 6. Sed ubi præcessit tractatus, & pro Matrimonio contrahendo fuit abducta, tunc de jure Canonico non committitur raptus; quia Matrimonium debet esse liberum, & puella non poterat liberè contrahere in domo parentum, eis renitentibus.

Unde jus Canonicum consideravit libertatem Matrimonij; jus verò civile consideravit delictum raptoris, & deceptionem mulierum: unde habuerunt diversos respectus, & sic potiùs jura sunt diversa, quàm contraria. Sed in Matrimonio, & in accessorijs, stamus juri Canonico, ut in cap. penult. & ult. de Secund. nupt.

Unde hodie multùm dubitari potest, nunquid procedat jus civile, dum aufert bona delata raptæ, quia contraxit Matrimonium cum raptore; & Gloss. not. in d. c. *Cum secundum leges*, de Hæred. lib. 6. tenet quòd sic. Sed potest multùm dubitari, utrùm illa Glossa sit vera: quia licet jus civile tollat lucrum, quod alias contulerat mulieri; tamen interdicitur Matrimonium, & tollitur libera facultas contrahendi cum raptore: unde videtur, quòd hodie de jure Canonico non procedat illa dispositio. Hæc ætenuè Abbas.

Quæ sic ad propositum nostrum applicare possumus. Quando d. l. unica raptum sponsæ connumerat raptibus virginum, & aliarum mulierum, consideravit delictum raptoris. At verò jus Canonicum consideravit libertatem Matrimonij. Unde habuerunt diversos respectus, & sic potiùs jura sunt diversa, quàm contraria.

Cæterùm quod sup. docere videtur Abbas, raptum esse, quando puella etiam sub nullius potestate constituta, volens abducitur, non placet Sanchio sup. disp. 12. n. 6. Quòd rapere importet cum vi vel impetu auferre, ut in principio hujus Conclus. ex jure ostendimus. Præterea: quia *Scienti & consentienti non fit injuria*, neque

14. *Expenditur Gloss. d. cap. penult. ex Abbate.*

15. *Conclusio Abbatis.*

Quid consideraverit jus Canonicum, & quid jus Civile.

16. *Distin. jura videtur potius esse diversa, quàm contraria.*

Non est raptus ubi puella volens abducitur, ex Sanchez.

naque dolus; Reg. 277. de Reg. juris in 6. & l. 145. ff. eod. Nemo videtur fraudare eos, qui sciunt & consentiant.

17. Occurrit objectioni.

Nec obstat: quod sup. adductum est ex d. l. un. Vt hinc pœna omnes subjaceant sive volentibus, sive nolentibus virginibus &c. quia procedit ex præsumptione quadam: præsumit quippè vim inferri mulieri importunis ac dolosis persuasionebus, ut patet ex verbis subsequenter: Si enim ipsi raptoris metu vel atrocitate pœna ab hujusmodi facinorè se temperaverint, nulli mulieri, sive volenti, sive nolenti peccandi locus relinquatur: quia hoc ipsum velle mulierum ab insidijs nequissimi hominis, qui meditatur rapinam, inducitur. Nisi etenim eam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumvenerit, non faciet eam velle, in tantum dedecus se se prodere.

Hinc Gloss. in d. l. Nemo, verb. scienti, inquit: Item contra Cod. de Rapt. virg. l. unicâ, ubi si capio virginem, etiam volentem, teneor. Sed hoc ideo; quia id voluit persuasione dolosâ, quod plus est, quam violenta, ff. de Servo corrupto l. 1. §. Persuadere autem est plus quam compelli, atque cogi sibi parere.

18. Resp. Sanchez ad rationem Abbatis.

Porro ad rationem Abbatis, respondet Sanchez sup. n. 6. Quàmvis mulier non sit sui corporis domina, ita ut licitè possit raptui exponere: est tamen ad eum sensum domina, ut possit connivere absque ullo injustitiæ crimine in altero; atque ita ipsâ consentiente cessabit raptus, qui violentiam justitiæ contrariam postulat. Hæc ille.

Quia autem hæc violentia, justitiæ contraria, reperitur, quando mulier importunis ac dolosis persuasionibus circumventa abducitur, hinc taliter eam abducens incurrit pœnas statutas raptoribus d. l. unicâ de Raptu virg. Patet ex verbis supra allegatis.

Quid si parentes consentiant, ipsa autem dissentiat.

Similiter incurrit pœnas, qui foemina dissentientem abduceret; quàmvis parentes ejus consentirent. Quia parentes non habent dominium corporis puellæ, nec facultatem illud ei usui exponendi, absque injustitiæ labe ob injuriam puellæ irrogatam. Imò & ipsi parentes consentientes puniuntur d. l. unicâ §. 2. in fine: Parentibus (quorum maxime vindicta intererat) si patientiam praberint, ac dolorem remiserint, de portatione plecendis.

19. An sufficiat sola contradictio patris, quæ minus delictum tunc est, quàm si foemina quoque dissentiret, cum sit respectu solius patris raptus: eò vel maxime, quod in his injurijs voluntas foeminae, cui directè injuria violentiæ inferatur, spectanda sit. Non ergò pœna ordinaria raptus, sed alia arbitrio judicis imponenda est. Hæc ille. Quàmvis Aliqui velint ordinariam pœnam esse imponendam.

20. Quia sufficit, ut ad raptum copula non sit.

An autem sufficiat sola contradictio patris, dubium est. Sanchez sup. n. 12. in fine ait: longè minus delictum tunc est, quàm si foemina quoque dissentiret, cum sit respectu solius patris raptus: eò vel maxime, quod in his injurijs voluntas foeminae, cui directè injuria violentiæ inferatur, spectanda sit. Non ergò pœna ordinaria raptus, sed alia arbitrio judicis imponenda est. Hæc ille. Quàmvis Aliqui velint ordinariam pœnam esse imponendam.

21. An sit peccatum specie distinctum.

Certum est, quod sit peccatum specie distinctum à simplici fornicatione, & proinde specialiter explicandum in confessione. Quia (inquit Sanchez sup. n. 35.) quàmvis foemina, etiam virgo, injuriam non inferat patri, consentiens suæ deflorationi, nec ipsam volentem deflorans;

at extractio foeminae consentientis à domo parentum, vel tutorum, sub quorum custodia est, manifestam injuriam illis extractioni renitentibus inferit; atque proinde est nova culpa, justitiæ adversa.

20. Quia sufficit, ut ad raptum copula non sit.

Sufficit ergò ad verum raptum, quod violentia inferatur vel ipsi foeminae quæ rapitur, vel ejus parentibus seu tutoribus, sub quorum custodia est; quàmvis fortè requiratur violentia, saltem dolosâ persuasionem foeminae illata, ad pœnas d. l. un. incurrendas.

21. Si foemina prius consentiat, postea copula dissentiat, non est raptus.

Sed quid si foemina abductioni conniveat, & postea renitens cognita sit? Quid si abductioni dissentiat, & postmodum copulae annuat? Respondeo: in primo casu non esse raptum, quia non fuit violenta abductio; sed fore copulam vi extortam, quæ præter malitiam fornicationis, procul dubio habet annexam malitiam injustitiæ; & ut notat Sanchez sup. n. 20. in Regno Castellæ plectetur vi cognoscens pœnâ capitis, & amissionis bonorum instar veri raptoris.

22. Si vero veritas est, verus raptus.

In secundo autem casu est verus raptus. Quod initium spectandum sit in maleficijs; arg. l. Divum, 14. ff. ad Legem Corneliam de Siciarijs, ibi: In maleficijs voluntas spectatur, non exitus. Porro hic in initio violentia interfuit.

Sanchez.

Credo tamen (inquit Sanchez sup. n. 7.) si verè probaretur consensus foeminae in sua plena libertate positæ, liberandum fore raptorem à pœna ordinaria raptus: quod is consummatus & violentam abductionem, & violentam copulam: saltem ex parte voluntatis raptoris, qui fecit quod potuit. Hæc ille.

22. An d. l. un. ea requiritur copula.

Enimverò d. l. un. considerat copulam, dum ait: Cum virginitas, vel castitas corrupta, restitui non possit. Unde pœnae ibi constitutæ eò videntur tendere, ut copula vitetur. Quare DD. communiter teste Sanchio sup. n. 18. sic distinguunt, ut si raptor à copula se abstinerit, pœnitentiâ ductus, & nolens habere, quàmvis potuerit, non sit ordinarijs raptus pœnis obnoxius, sed extraordinarijs: secus si copula subsecuta non fuerit, quod ad eam pervenire non potuit. Quod tamen aliqui limitant, nisi rapta sit Monialis: raptor quippè pœnam ordinariam subibit, quâcumque ex causa copula non sit subsecuta. Atque hanc distinctionem cum sua limitatione approbat Sanchez ibi.

Sanchez.

23. An sit delictum inter Moniales & alias feminas.

Sed quo fundamento? Sanè d. l. un. eodem modo loquitur de Monialibus & alijs virginibus, ac foeminis: vel ergò hæc lex requirit copulam, vel non. Si non, quo jure eximuntur illi à pœnis, qui pœnitentiâ ducti abstinerunt à copula, cum delictum, quod ibi punitur, in sua specie fuerit perfectum & completum? Sin autem copulam requirat, quo jure subjiciuntur pœnis illi, qui à copula abstinerunt.

Nonne in pœnalibus delictum oportet esse perfectum & completum? Id non semel affirmavimus Sect. præcedenti, ubi de impedimento criminis. Et siquidem ibi oportet crimen esse perfectum & completum adulterij & machinatio-

Chinationis, ut oriatur impedimentum; cur hic non debeat esse raptus perfectus & completus, ut raptor subjiatur poenis ordinarijs? Hæc mature expendantur.

24. Et præterea, quod legitur in d. l. un. §. 3. Sed etsi quis inter hæc ministeria servilis conditionis fuerit comprehensus (aliàs, deprehensus) citrà discretionem eum concremari jubemus, cum hoc etiam Constantinianâ lege rectè fuerit prospectum, omnibus legis Italia capitulis, qua de raptu virginum vel viduarum sive Sanctimonialium, sive antiquis legum libris, sive in sacris constitutionibus posita sunt, de cætero abolitis, ut hæc tantummodo lex in hoc capite pro omnibus sufficiat, quam de Sanctimonialibus etiam virginibus & viduis locum habere sancimus. Ubi derogatur alijs legibus, de materia rapinæ loquentibus.

An sufficiat solus conatus ad rapiendum? Negat Sanchez.

Denique notandum est, quod docet Sanchez sup. n. 19. conatum ad rapiendum, eo non subsecuto, quia rapiens non potuit, ut si invadat mulieris domum, hominibus armatis comitatus ad eam rapiendam, nec eam inveniat, & idè cesset raptus; hunc, inquam, conatum solâ poenâ extraordinariâ esse puniendum; quidquid Alij in oppositum clament, èd quòd in atrocioribus delictis, conatus pro facto reputetur.

25. Neque Sanchez hic distinguit inter Monialem, & aliam fœminam. Sed cur minùs hic debeat distingui, quàm ibi? Sanè scriptum est l. 5. Cod. de Episc. & Cler. Si quis, non dicam rapere, sed attentare tantum, jungendi causâ Marimonij, sacratissimas virgines ausus fuerit, capitali panâ feriatur.

Opinio Covar. Si furiosus, de Homicid. part. 2. initio n. 8. ait: Raptor (Monialis) poenâ mortis puniendus est, & denique ordinariâ, si verè rapuerit libidinis causâ, & ex monasterio abduxerit, tametsi eam non stupraverit, cum id potuisset agere. Hoc enim crimen gravissimum est, & majus, quàm simplex virginis raptus: sed in eo non tantum ipse raptus Monialium, sed & conatus sit omninò puniendus, d. l. Si quis, non dicam rapere. Licet existimem, conatum ad rapiendam Monialem, si rapta non fuerit, nec abducta è monasterio, gravissimè puniendum fore: non tamen poenâ ordinariâ. Hæc ille.

Expenditur. Sed si hic conatus gravissimè puniendus est, quare non poenâ ordinariâ? An quia gravius delictum est raptus, quàm conatus tantum? Nunquid etiam gravius delictum est rapere & stuprare, quàm solùm rapere, & non stuprare, cum tamen possem, si vellem? Et tamen hoc secundùm Covar. punitur poenâ ordinariâ, cur non etiam illud? Expectabò à Doctioribus responsionem.

26. Pergam interim ad alia, & quæram: an sufficiant importunæ preces ad violentiam traductionem? Pars affirmativa suadetur ex l. 3. ff. de Homine lib. exhib. §. 5. Si quis violentem retineat, non videtur dolo malo retinere: sed quid si violentem quidem retineat, non tamen sine calliditate circumventum, vel seductum, vel sollicitatum; neque bonâ vel probabili ratione hoc facit? Rectè dicatur, dolo malo retinere. Et l. 1. §. Persuadere, ff. de

Bosio de Matrim. Pars II.

Servo corrupt. dicitur: Persuadere autem plus est, quam compelli atque cogi sibi parere.

Respondeo: quando dolo malo persuadetur, ut patet ex verbis sequentibus: Sed persuadere est, nam & bonum consilium quis dando, potest persuadere & malum. Et idè Prator adjecit: Dolo malo, quo eum deteriozem faceret.

Rogas quis fit dolus malus? Leg. 1. ff. de Dolo malo, Labeo definit dolum malum esse omnem calliditatem, fallaciam, machinationem ad circumveniendum, fallendum, decipiendum alterum adhibitam.

Porrò in jure æquiparantur dolus & metus l. In jure a. §. ff. de Inutil. stipul. Dolo vel metu adhibito, actio quidem nascitur, si subdita stipulatio sit: per doli mali tamen, vel metus exceptionem, submovcri peitio debet.

28. Equiparantur etiam vis & dolus, cap. Cum contingat, 28, de Iurejurando. ibi: Ejusmodi juramenta sine vi & dolo sponte prestita. Sed & vis ac metus æquiparantur, ut constat ex toto titulo de ijs quæ vi metusque causâ fiunt, & ff. Quod metus causâ.

Quidni ergò puella, quæ dolo malo abducta, uti & gravi metu, rectè dicatur violentè abducta? Et per consequens, quæ præcibus adeò importunis, ut gravi metu aut violentiæ æquivalent? Sanchez sup. disp. 12. n. 10. asserit, illas preces sufficere; secus si non æquivalent.

Præterea n. 11. docet, ad poenas, d. l. un. raptoribus statutas, incurrendas, satis esse, si dolosis persuasionibus, aut quibuscumque fraudibus circumventa mulier abducatur. Ergò dolosæ persuasiones, & quæcumque fraudes æquivalent, secundùm ipsum, violentiæ. Siquidem n. 4. ad raptum, poenis juris subiectum, requiritur 1. ut adit violentia.

At verò n. 33. ait: non esse propriè raptum, quando fœmina absque vi aliqua fraudibus, vel ignorans cognoscitur, ut si quis fraudibus copulam extorqueat, vel rem habeat cum fœmina dormiente, aut putanti esse virum suum. Quia licet fraus & ignorantia illa, voluntarium auferant; at vim minimè inferunt, quæ ad verum raptum necessaria prorsus est. Sicut non est rapina, rem à domino ignorante aut dolis circumvento auferre.

Item disp. 13. loquens de poenis raptus, constitutis à Concilio Trid. n. 11. tenet, si solis importunis precibus, aut pretio conducta fœmina extrahatur, non esse locum his poenis; quòd non sit verè raptus. Secus si tales essent eæ preces, ut violentiæ æquiparentur.

Et n. 12. inquit: Si dolis circumventa virgo extrahatur, non esse locum his poenis. Quòd non sit propriè raptus, cum ibi nulla inveniat violentia, ut dixi disp. præced. n. 33. Nec obstat: ibi n. 11. traditum esse hoc sufficere, ut locus sit poenis l. un. Cod. de Raptu virg. quia ea lex id explicat. Ita Sanchez.

Sed non habeo satisfactionem. Nam ut videtur, ead disp. n. 3. ait: ad raptum, poenis juris subiectum, deliderari violentiam; ergò dum virgo dolis

27. Quis sit dolus malus.
29. Etiam dolo se persuasiones ad poenas d. l. unica, ex eod.
30. Expenditur hac doctrinâ Sanchez.
R r

Notabile aliquod ex d. l. unica.

An sufficiat solus conatus ad rapiendum? Negat Sanchez.

An debeat distingui inter Monialem & aliam fœminam.

Opinio Covar.

Expenditur.

An sufficiant importunæ preces ad violentiam traductionem? Pars affirmativa suadetur ex l. 3. ff. de Homine lib. exhib. §. 5. Si quis violentem retineat, non videtur dolo malo retinere: sed quid si violentem quidem retineat, non tamen sine calliditate circumventum, vel seductum, vel sollicitatum; neque bonâ vel probabili ratione hoc facit? Rectè dicatur, dolo malo retinere. Et l. 1. §. Persuadere, ff. de

dolis circumventa extrahitur, vel adest violentia, vel talis extractio non est subiecta pœnis juris antiqui, & per consequens pœnis d. l. un.

Explicat quidem d. lex, talem extractionem esse subiectam pœnis, sed quid tum? Certè ubi id explicat, vocat talem extractionem rapinam, & extrahentes raptos: atque adeò iudicat, talem extractionem continere violentiam, sine qua non est rapina. Hæc sunt verba legis: *Si enim ipsi raptos metu vel atrocitate pœnae, ab huiusmodi facinore se temperaverint, nulli mulieri sive volenti, sive nolenti, peccandi locus relinquatur: quia hoc ipsum velle mulierum, ab insidijs nequissimi hominis, qui meditatatur rapinam, inducitur &c.*

31.
Quædam
expositio d.
l. unica.

Rejicitur à
Sanchio.

Hinc Aliqui apud Sanchez sup. disp. 12. n. 9. dicunt, eam l. un. considerare violentiam parentibus, non conniventibus raptui, illatam; atque illorum intuitu appellare raptum, quando puella consentit.

Sed hæc expositio non placet Sanchio ibi: Quia, inquit, textus ille expressè non expendit parentum contradictionem, sed voluntatem fœminæ, non omninò liberam, ut clarè constat ex ratione ibi subiecta: *Nisi etenim eam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumdoverit, non facit eam velle in tantum dedecus sese prodere.*

32.
Illatio Au-
thoris con-
tra Sanchio.
Rej. ejus.

Infero ego; ergò dolus opponitur libertati Matrimonij, sicut & violentia: ergò dolosè abducens fœminam, incurrit pœnas Triden. Respondet Sanchez sup. disp. 13. n. 12. Non omnem dolum id efficere; sed eum solum, qui versatur circà personæ aut conditionis errorem: & quamvis huiusmodi sit dolus, ac proinde auferat libertatem & valorem Matrimonij: at non infert vim, quæ ad propriam rationem raptus ipsius pœnis obnoxij necessaria prorsus est. Hæc ille.

Videtur pe-
nitio primi
p. 7.

Sed videtur petere principium; quæritur enim, an inferat vim, & inferre, videtur probari ex d. l. un. quæ loquitur de raptoribus, & derogat alijs legibus de materia rapinæ loquentibus, ut patet ex fine ibi: *Omnibus legis Iulianæ &c.* Vide sup.

Probandum ergò manet Sanchio, nullum dolum inferre vim, sive æquiparari posse violentiæ: Alioquin, sicut preces importunæ, quando æquiparantur violentiæ, sufficiunt ad verum raptum; ut ipse Sanchez fateatur, eadem planè ratione sufficiet dolus, qui æquiparatur violentiæ.

33.
Aliquem
dolum æqui-
parari vio-
lentia, docet
Bonac.

Aliquem verò æquiparari, docet Bonacina hic q. 4. p. 18. n. 5. ubi sic ait: Quando nulla vis infertur in abducenda fœmina, sed fœmina ipsa sponte, aut etiam precibus discedit cum amatore, nescientibus parentibus, non est propriè raptus, sed propriè est fuga voluntaria; nulli enim vis infertur. Secus dicendum est, quando parentes sciunt & renuunt; vis enim infertur parentibus, aut quando discedit precibus adeò importunis, ut æquiparentur violentiæ. Idem dic de dolo, quoties talis est, ut æquiparetur violentiæ, ut bene tradit Gutierrez de Matr. cap. 86. n. 5. Ita Bonacina.

Quando autem æquiparetur, non explicant ibi dicti Auctores. Quando preces æquiparentur,

nos diximus Disp. præced. Sect. 7. Conclus. 5. Dicamus autem dolum æquiparari in casu d. l. un. Cod. de Rapt. virginum, quando scilicet odiosis artibus fœmina circumvenitur, & ab insidijs nequissimi hominis inducitur, ut de uno loco ad alium transeat.

Audite Sanchium sup. disp. 12. n. 9. Intel- ligenda, inquit, est (d. l. un.) ut procedat ex præsumptione quadam; præsumit quippè vim inferri illi importunis ac dolosis suasionibus.

Infero ego; ergò secundum Sanchium importunæ ac dolosæ suasionis, de quibus in d. l., æquiparantur violentiæ. Hinc Hostiensis Sum. tit. de Rapt. in principio, quærens quis sit raptor: Respondet: qui res alienas mobiles, vel se moventes, dolo malo alicui aufert, vel etiam mulieres. Sed hæc satis de violentia.

Sequitur in Conclusionem. *Tractatio de uno loco ad alium: sive locus, in quo persona morabatur esset domus parentum, sive alius quicumque. Nec requiritur, ut re ipsa perducatur ad alium certum & destinatum locum; sed satis est, in quocumque alio loco detineatur. Quòd jam sit vera de loco ad locum abductio, & animo abducendi facta, ut suppono. Nam si solum fiat gratiâ commodioris usûs & coitûs, v.g. si puella de una camera in aliam extrahatur; aut de via publica rapiatur, & seorsum abducatur; vel in agro reperta, ad locum per aliquot tantum passus distantem traducatur; aut denique de via in campum evehatur, tales, dico, abductions non sufficerent ad verum raptum, qui pœnis subiaceat; quia non fiunt vero animo abducendi; sed tantum commodiùs coeundi. Ita docet Sanchez cum Alijs, quos citat sup. disp. 12. n. 21.*

Quòd autem requiratur abductio de loco ad locum, nec sufficiat, quòd fœmina violenter opprimatur in loco, in quo reperitur; colligitur, quia hæc oppressio in jure nupiam appellatur raptus, sed stuprum per vim illatum; l. *Marriti lenocinium*, 29. ff. Ad legem Iuliam de adult. §. 9. *Eum autem, qui per vim stuprum intulit vel mari, vel fœmina &c.*

Constat etiam ex cap. *Lex illa*, quod est Gelasij Papæ, 36. q. 1. *Lex illa præteritorum Principum, ibi raptum dixit commissum esse, ubi puella, de cujus ante nuptijs nihil actum fuerat, videatur abducta.*

Ubi Gratianus: *Cum ergò hæc illicito coitu sit corrupta, cumq; ita sit abducta, id est, à domo patris ducta, quòd de ejus nuptijs nihil ante actum fuerit, raptam appellari negari non potest. Et infra ait: Raptus admittitur, cum puella violenter à domo patris abducitur, ut corrupta in uxorem habeatur: sive puella solummodo, sive parentibus tantum, sive utriusque vis illata constiterit, hic (scilicet raptor talis vel raptus) morte mulcatur. Sed si ad Ecclesiam cum rapta confugerit, privilegio Ecclesia mortis impunitatem promeretur.*

Et ita communiter sentiunt DD. quos affert Sanchez sup. n. 20. scilicet ad raptum desiderari traductionem de loco ad locum, exceptis duobus, Rebuff. l. *Marcellus*, 9. verb. *Rapere*, ff. de Verb.

34.
Quis sit ille
lo. ex Sanchio.

Hostien-
sis.

35.
Quis cen-
satur tra-
ductio de
uno loco ad
alium.

36.
Non sufficit
quòd mulier
in loco, ubi
est, vi oppri-
matur.

37.
Quando
admittitur
raptus, ex
Gratiano.

Communis
sententia
requirit ab-
ductio nem
contra Ro.
Verb.

buss. & Canter.

Verb. signif. & Cantera quæst. crimin. quæst. tangentibus/ punitiorem delicti, c. 4. n. 20. qui id negant. Quo fundamento nescio, quia eos non potui legere; neque Sanchez ullum fundamentum eorum producit. Tantum ait, eis minimè esse credendum; arbitror, quia contra torrentem Doctorum, sine evidenti ratione. Quæ enim esset illa? Maneat ergò certò vera communis sententia, scilicet necessariam esse traductionem de loco ad locum.

38. An requiratur animus explendi libidinem.

Additur in Conclusione: *Causa explenda libidinis*; quia de illo solùm raptu loquitur d. l. unica C. de Raptu virg. ut supra satis expendimus. Quamquam alioqui ad incurrendas pœnas Concilij Trid sufficiat, imò fortè requiratur, ut infra videbimus, intentio contrahendi Matrimonium.

Cæterum quod ad pœnas attinet in Conclus. expressas, scilicet mortis, & amissionis bonorum, non habeo, quod jam dictis addam, nisi §. 2. d. l. unica sequentis tenoris: *Pœnas autem quas prædiximus, id est, mortis, & bonorum amissionis, non tantum adversus raptos, sed etiam contra eos, qui hos comitati in ipsa invasione & rapina fuerint, constituimus; ceteros autem omnes, qui consilij & ministri huiusmodi criminis reperti & convicti fuerint, vel qui eos susceperint, vel quicumq; opem eis tulerint, sive masculi, sive femina sint, cuiuscumque conditionis vel gradus vel dignitatis, pœna tantummodo capitali subijcimus.*

39. Pœna excom. instigatur raptibus c. 1. 36. q. 2.

Verba sunt clara, & idèò non immoror eorum expositioni; sed transeo ad pœnam excommunicationis, de qua legitur in Concilio Chalcedonensi c. 27. (& refertur 36. q. 2. c. 1.) *Eos qui rapiunt mulieres sub nomine simul habitandi (tamen illud non proponunt facere, inquit Gloss. ibi verb. Simul) aut cooperantes, aut conniventes raptoribus, decrevit S. Synodus, ut siquidem Clerici sint, decidant proprio gradu; si vero laici, anathematizentur.*

Et ead. c. 5.

Et ead. causâ ac q. c. 5. ex Gregor Papa II. in Synodo Romana generaliter dicitur, nullâ factâ distinctione inter Clericum & laicum: *si quis virginem vel viduam, nisi desponsaverit, rapuerit vel furatus fuerit in uxorem, cum sibi faventibus anathema sit.*

40. Quidam putant, eam esse lata sententiam.

Quam esse excommunicationem latam, affirmant quidam apud Sanchez sup. disp. 12. n. 2. quod suadent verba illa: *Anathema sit*, quæ sunt præsentis temporis, atque ad eò canonem latæ sententiæ important: veluti hæc verba: *Excommunicatus sit.*

Sanchez docet, esse ferendam.

Ast verius est, ut notat Sanchez sup. non esse latam, sed ferendam sententiam. Quòd: *Anathema sit*, sententiam ferendam importet, nullâ adicitâ particulâ ad latam trahenti, ut testatur Baldus cap. *At si Clerici*, n. 20. de Iudicijs. Et clarè Glossa c. 2. de Foro competenti, ubi in fine, cum textus ille dicat: *Tandiu sit sequestratus, quousq; reatum suum cognoscens emendet*: verb. *Sequestratus*, explicat: *Per sententiam; simile 30. dist. quasi per totam.*

Quod maximè verum in præsentis casu, in quo ex primo textu constat, non inferri ipso iure Bosco de Matrim. Pars II.

re excommunicationem, sed exigì sententiam: dicitur enim ibi: *Anathematizentur*, quod verbum, cum sit futuri temporis, importat excommunicationem ferendam, secundum communem DD. sententiam.

Igitur ad minus res incerta est: dicit autem Reg. juris 30. de Reg. juris in 6. *In obscuris minimum est sequendum.* Ubi Canisius: *Non dissentit Reg. juris Civilis 9. ff. eod. Semper in obscuris quod minimum est sequimur.* Obscura hic dicuntur, quorum sententia incerta est, quæque nunc in hanc, nunc in aliam partem protrahi possunt. Ne igitur res propter obscuritatem peccet, benignè receptum est, ut saltem id, quod in sententia minimum est, hoc est, minus nocet reo, sequamur. Hæc ille.

41. Eum sequitur Auctor. Canisius.

Cum ergò impræsentiarum unus textus ferendam, alius latam sententiam videatur importare, rectè sequimur, quod minimum est, & quod minus nocet reo, id est, rectè dicimus, hanc excommunicationem non esse latæ sententiæ, sed ferendæ tantum; ut pote quæ minus reo noceat, ut clarum est.

Si autem à me quæretur; an quæ raptoris, eadem sit ratio raptricis, id est, an eisdem pœnis, de quibus nunc egimus, subdatur fœmina rapiens virum, vel aliam fœminam? Respondeo cito:

CONCLUSIO II.

Muliet rapiens virum non subditur pœnis, olim raptoribus mulierum constitutis.

Suppono tamquam indubitatum, ad speciem raptus, necessariò confitendam, nil referre five vir rapiat fœminam, five fœmina virum: Cum enim uterque raptus violentiam injustè illatam claudat, uterque malitiam specificam ab illicito coitu habet.

42. Raptus viri per mulierem habet malitiam specie distinctam ab illicito coitu. Isidorus;

Dico: *Ab illicito coitu*; quia juxta Isidorum lib. 5. Etymol. cap. 26. (& refertur 36. q. 1. c. 1.) *Raptus quoque illicitus coitus, à corrumpendo est dictus; unde qui raptu potitur, stupro fruitur.* Et idèò raptus communiter numeratur inter species luxuriæ: quàmvis posse dari raptus, qui non esset species luxuriæ, quando videlicet vir, vel mulier violenter abduceretur ad alium finem, v. g. ad eos occidendos. De tali raptu non agunt jura Conclus. præced. adducta.

De quo ergò? De raptu, qui est species luxuriæ, utique ordinato ad explendam libidinem. Cumque ad eam speciem indifferens sit, ut statim dixi, five vir rapiat mulierem, five mulier virum, videtur quòd eisdem pœnis raptor & raptrix debeant esse obnoxij. Quod non pauci docent apud Sanchez sup. disp. 12. n. 24. estque valde probabile, ut patebit ex dicendis; quamquam oppositum, quod est Conclusio nostra, verius appareat Sanchio sup. n. 25.

43. An subjacet eisdem pœnis.

Ducor, inquit, primùm; quòd solius viri rapiantis meminerit l. unica Cod. de Raptu virg.

Negat Sanchez, & pro- nec